

Politik Bilim

ARGE destekleri ne sağladı? (2)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

Sanayi kuruluşlarının ARGE ve inovasyon faaliyetlerini destekleme programlarından firmalar düzeyinde alınan sonucun olumlu olduğunu söylemiş; ancak, ARGE ve inovasyon faaliyetinde bulunan [dolayısıyla, bu programlardan yararlanan] firma sayısının az olduğunu da îmâ etmişim. Buna ek olarak, ülkenin hâlâ, uzun vâdeli bir bilim, teknoloji, inovasyon ve sanayi stratejisi yoksa ve ‘elde ne var ne yok, yabancıya satma noktasına doğru gidiliyorsa’, bu desteklerin [son çözümlenmede] ulusal ölçekte bir yararı olmayacağını da belirtmişim.

ARGE destekleri, sanılmasın ki, sâdece, geçen hafta işaret ettiğim, TTGV ve TÜBİTAK’ın sağladıkları desteklerden ibârettir. 2000’li yıllarda yapılan yasal düzenlemelerle ARGE faaliyetinde bulunan sanayi kuruluşlarına, başka destekler de sağlanmıştır. Örneğin, 26 Haziran 2001’de kabûl edilen **4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu**’na göre, *“bu bölgelerde faaliyet gösteren mükelleflerin, münhasıran bu bölgelerdeki ARGE ve yazılım faaliyetlerinden elde ettikleri kazançları beş yıl süreyle gelir ve kurumlar vergisinden muaf tutulmuştur.”* Kanun’da yer alan bir başka düzenlemeye göre de, *“bölgede çalışan yazılımcıların ve ARGE personelinin ücretleri, bölgenin kuruluş tarihinden itibaren on yıl süreyle her türlü vergiden muaf tutulmuştur.”* Kanun, akademisyenleri, bu bölgelerdeki sanayi kuruluşlarınca yürütülen ARGE faaliyetlerinde yer almaya teşvik eden hükümler de getirmiştir. 25 Aralık 2003 tarihinde kabûl edilen **5035 sayılı Kanun**’la yapılan bir düzenlemeyle de Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu’nun getirdiği muafiyetlerden yararlanabilme süreleriyle ilgili beş ve on yıllık sınırlamalar yerine bu muafiyetlerden 31 Aralık 2013 tarihine kadar yararlanılabileceği hükmü getirilmiştir.

16 Temmuz 2004’te kabûl edilen **5228 sayılı Kanun**’la da, *“mükelleflere, işletmeleri bünyesinde gerçekleştirdikleri münhasıran yeni teknoloji ve bilgi arayışına yönelik ARGE harcamaları tutarının %40’ını”,* gelir vergisi beyannamesinde bildirecekleri gelirlerinden düşürebilme, dolayısıyla daha az gelir vergisi ödeme hakkı tanınmıştır.

Ayrıca, KOSGEB’in de, KOBİ’lerce yürütülen ARGE ve inovasyon faaliyetlerine çeşitli adlar altında destek sağladığı bilinmektedir. Ne var ki, makro düzeyde bakıldığında, dolaylı dolaysız bütün bu desteklerin, sanayimizi ARGE ve inovasyona yöneltmede yeterince etkili olmadığı anlaşılıyor. Nereden mi? Türkiye İstatistik Kurumu’nun yaptığı **2006 yılı ARGE Faaliyetleri Araştırması**’nın sonuçları ortada: Türkiye’de ARGE harcamalarının GSYİH içindeki payı %0,76 (binde 7,6)!.. Bu harcamaların %51,3’ü yükseköğretim, %37’si ticarî kesim ve %11,7’si kamu kesimince gerçekleştirilmiş. ARGE harcamaları, finansmanı sağlayan kesimler îtibâriyle incelendiğindeyse, harcamaların %48,6’sının kamu kesimince, %46’sının ticarî kesimce karşılandığı görülüyor (kalan %4,9 diğer yurtiçi; %0,5 yurtdışı kaynaklardan). Bu rakamlar bize, sanayimizin, ARGE harcamalarında, hem mutlak değer hem de oransal olarak, OECD ve AB ortalamalarının gerisinde kaldığını; bütün pazar ekonomileri arasındaki sıralamalarda da, ülke olarak neredeyse en geride kaldığımızı söylüyor.

Gözünüze çarpmıştır; 28 Şubat’ta yeni bir kanun daha çıkarıldı: **5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun**... Bu kanunla da, mükellefler Teknoloji Geliştirme Bölgeleri’nde olmasalar bile, kanunda sayılan şartlara sahipse, *“yapacakları ARGE ve inovasyon harcamalarının kurumlar vergisi ve gelir vergisine tâbî ticarî kazançlarının tespitinde indirim konusu yapılması; çalıştırdıkları ARGE ve destek personelinin Kanun’da belirtilen oranlarda gelir vergisinden muaf tutulması; bu personelin*

sigorta primi işveren hissesinin yarısının, her bir çalışan için beş yıl süreyle Maliye Bakanlığı bütçesinden karşılanması” gibi imkânlar sağlandı. Yeni kanun ARGE ve inovasyona yönelmede bir sıçrama sağlar mı? Yerim bitti, lütfen, ya geçen hafta yazdıklarına ya da yukarıda, ilk paragrafta yaptığım hatırlatmaya tekrar göz atın...

CBT. 28 Mart 2008